

„O ja, Moeder, dat heb ik je nog niet gezegd. Ik ben eerste Kerstdag bij Lex gevraagd. 's Middags gaan we fijn naar de bioscoop en 's avonds is er een reuzefuif bij de Kerstboom. 't Is meteen voor z'n zusje's verjaardag. Fijn hè!”

Huib's ogen glommen bij de pret, die hij in 't vooruitzicht had.

Moeder keek naar haar jongen. Zijn gezicht was haar een raadsel. Was het mogelijk, dat hij er nu helemaal niet aan dacht, dat Ferry zou komen? „Dat is niet erg prettig voor Ferry”, zei ze. En ze zag meteen, dat Huib er niet van schrok. Hij had er dus wél aan gedacht. Er kwam een verdrietige trek om haar mond.

„Nou ja, wat zou dat? Ik kan toch om dat vervelende jog al mijn pretjes niet laten schieten? Dan zou ik een leuke kerstvacantie hebben! Waarom vraag je hem dan ook?”

Het bleef even stil. Het was of de woorden in de kamer bleven hangen en het er triest en somber maakten. Net zo somber en triest, dacht de moeder, als het gezicht van Ferry zo menigmaal staat. In de stilte zagen ze allebei in hun gedachten het neefje vóór zich, het neefje met zijn tenger zwak lichaam en zijn kromme hoge rug. De ergernis op Huib's gezicht nam toe. Zijn moeder zag het en ze onderdrukte een zucht.

„Waarom?” herhaalde ze. „Omdat ik wel eens denk, dat *mijn* jongen, als hij zo'n saai en moeilijk leven had als Ferry bij zijn oudtante, het óók wel prettig zou vinden, eens te logeren gevraagd te worden.”

Huib haalde zijn schouders op.

„Nou ja, al die veronderstellingen. Maar dat is nou gelukkig niet zo. Maar mag ik nou, of moet ik bedanken voor je?”

„Je moet niets. Je weet, dat ik je altijd graag zoveel mogelijk zelf laat beslissen. Je wist, dat Ferry kwam, je hebt de invitatie blijkbaar al aangenomen, is 't niet? Dus is het uit.”

„Ik weet tóch nooit met Ferry te spelen of te praten, dat weet je wel.”

„Nee, dat is zo, helaas.”

Huib wendde zich geërgerd af. Dat gezeur altijd. Waarom zei Moeder dat nou weer op zo'n veelzeggende toon? Wat moest hij, gezonde jongen van twaalf, bijna dertien, voetbalkei en sportmaniak, in 's hemelsnaam beginnen met dien vervelenden kaffer van een Ferry, die nota bene een

bult had en stotterde als een baby ? Als je met hem op straat moest lopen, had je het land. Als Moeder hem dan zo graag te logeren wou hebben, moest ze zèlf maar met hem optrekken. Het was heus niet àlles, er zo'n neef op na te moeten houden ! Hij slikte zijn laatste happen brood haastig door, veegde snel langs zijn mondhoeken en stond op. „Ik mag wel gaan, hè ? We hebben vanmiddag onderlinge wedstrijd op het ijs, zes jongens. Om te trainen voor de echte wedstrijd.”

„Hou je dan maar kranig. Veel plezier, hoor.”

Ze bleef in gedachten zitten. Deed ze Huib onrecht ? Was het wonder, dat haar fikse levenslustige jongen, haantje de voorste bij alle sport, geen raad wist met het neefje, dat zijn genoegens op zo heel ander terrein moest zoeken ? Maar was het niet evenzeer onbegrijpelijk, dat Huib, zo dól op alles wat beweging en lichaamsbehendigheid vereiste, nièt diep meevoelde, hoe zéer Ferry was misdeeld, en hem zelfs niet de minste hartelijkheid wou geven ? Had zij hem nu tot thuisblijven op Kerstdag moeten dwingen ? Was het dan, opgelegd en afgedwongen, nog wel van éne waarde ? Wat zou Ferry hebben aan een kameraad, die uit zijn humeur en korzelig en prikkelbaar zou zijn ? Immers niets.

Ze kwam er niet op terug. Soms, terwijl zij het logeerkamertje behaaglijk maakte of nog enkele inkoopjes voor haar kerstboompje deed, betrapte ze er zich op, dat haar gedachten graag naar het verleden gingen en aan allerlei kleine voorvalletjes bleven hangen, waarbij Huib zich wél hartelijk had betoond, wél meevoelend met anderen en warm van hart. Maar ze moest zich bekennen, dat die verschillende tafereeltjes, die zij zich zo héél graag te binnen bracht, van lang geleden waren — toen hij nog een kleutertje was. Sinds hij naar school was gegaan, en daar bijna altijd vóóraan stond, bij alle werk en bij alle spel, was hij zèlf het doel geworden van al zijn verlangens, zèlf het middelpunt, waar al zijn denken, doen en wensen om draaiden. Waren alle jongens van zijn leeftijd zo ? Als hij broers of zusters had, zou het dan beter zijn geweest ? Och, wat hielp al dat vruchteloos vragen. Ferry zou door Huib's toedoen géén prettige kersttijd bij haar krijgen, dát was wel zeker. Huib zou zoveel mogelijk afwezig zijn, allerlei afspraken hebben en zich aan het neefje weinig of niets gelegen laten liggen. Och, ze had het immers wel geweten — hoè graag ze het ook anders had gewild ! Wilde de logeerpartij geen algehele mislukking worden, dan zou ze weer zèlf voor Ferry's genoegens moeten zorgen, zelf met hem uitgaan, hem bezighouden. In plaats van een oud-tante had hij dan tenminste een tante . . . ze lachte wat bitter. Ze voelde, hoe ze tegen beter weten in, tòch weer op Huib had gerekend — hij werd toch immers ouder, begrijpender ? — èn, had ze gehoopt, zijn viool zou nu een band vormen tussen de twee jongens. Ferry was dol op muziek. En Huib ? Was het om de muziek zelf dat hij graag speelde, òf om ook hièrdoor alweer nóg meer mee te tellen op clubavondjes en kamp-réunies ?

De dagen verliepen. De dag vóór Kerstmis bracht den jongen gast in hun huis. Hij scheen schuwer en stiller nog dan ooit. Met een gevoel van verlichting trok Huib de volgende morgen de voordeur achter zich dicht. Fijn, hij was er een hele dag tussen uit !

In de middag zat hij in de bioscoop te midden van de vrienden : vijf jongens had Lex mogen vragen ! Het voorprogramma kreeg hun luide critiek.

Toen werden ze stil: de hoofdfilm begon, en boeide hen onmiddellijk. Vanaf het eerste ogenblik was Huib volkomen „er in.” Die daar speelde, die daar praatte en zich bewoog, dat was een jongen als zij allen, dien kon je volgen en begrijpen bij alles wat hij deed en niet deed. Een goeie „keeper” zou hij zijn bij hun elftal! Een leuke naam wel, Richard. Fijn, zoals hij gekleed te water sprong, om dat kleine kind te redden! Vond hij dat nou écht zo vervelend, dat het in de krant kwam te staan? Waarom? Geen wonder dat hij piloot wou worden — was dat ook niet zijn eigen liefste wens? Huib's gedachten waren één met den jongen daar vóór hem op het witte doek . . .

Wat!! Er ging een kreet door de toeschouwers. Huib slikte, zijn hart bonsde. Voor hun ogen sloeg een auto te pletter tegen een trein, die een onbewaakte overweg passeerde. Een man werd er uit gedragen. En een jongen . . . Huib trilde. Vréselijk! Je zei wel, je dacht wel eens, dat iederéén een ongeluk kon krijgen, natuurlijk, maar dat het jezelf inderdáád ooit zou kunnen overkomen, dááaraan dacht je toch eigenlijk nooit. Richard. Lééfde hij? De mán was slechts licht gewond. Maar Richard? Zo levenloos was hij daar voortgedragen . . . Wanneer wisten ze nu eindelijk of hij . . . ?

De jongens herademden: Richard leefde. Ze zagen hem terug in het Ziekenhuis. En wéér ging hun adem sneller. Daar stond hij, met geschonden neus, met een kunstvoet, met een hand waaraan de vingers korte stompen waren. Het was Richard niet — en hij was het toch. Maar de levendige ogen waren dof geworden en droef, de mond lachte niet meer, maar was strak gesloten, door verbittering en pijn. „Ik was liever dóód geweest”, stond er op het hele gezicht van den jongen te lezen. En dat was te begrijpen, peinsde Huib. Wat had je er aan, zó verder te moeten leven? O stel je vóór, dat je zelf zo, als Richard, een heel leven lang, van je veertiende tot misschien je zestigste of zeventigste jaar . . . Met gespannen aandacht volgde hij het verloop. Hij zag, hoe langzaam, heel langzaam aan,

Fijn, hij was er 'n hele dag tussen uit!

het nu eens droevige dan weer verbitterde en verbeterde gezicht van den jongen begon te veranderen. Hoe er soms weer een lach op stond, soms weer aandacht en belangstelling voor de dingen om hem heen. En — het was nièt zijn moeder, die dit gedaan wist te krijgen, hoe lief en zorgzaam ze ook voor haar verminkten jongen was. Het was dikwijls juist, alsof al haar zorgen hem juist kribbig maakten en nors. Het wàs ook vervelend, als een klein kind te worden nagelopen met lievigheden en lekkernijtjes, terwijl alles in je schreeuwde naar het hockey-veld of de ijsbaan. O hoe begrijpelijk, dat je 's avonds die afschuwelijke kunstvoet, waar je nog blij mee moest zijn, van je afsméét en snikkend neerviel op je bed! Nee, het was niet zijn moeder, die hem vertroetelde en verwende, noch zijn vader, die na het ongeluk zelf nooit meer vrolijk kon kijken, die aan Richard's gezicht langzaam-aan weer een trek van rust en wilskracht wisten te geven. Die dit deed, dat was een wat oudere jongen, dien hij in het zwembad had leren kennen.

„Het is flink van jou, dat je toch komt zwemmen”, zei die jongen.

„Het is het enige, wat ik nog zo'n beetje kan”, antwoordde Richard bitter.

„Maar ik heb er toch niets aan, ze laten me allemaal links liggen.”

„Zwem je om te zwemmen of om de hulde van de jongens? Zet je kop op, kerel. Die je links laten liggen, omdat je wat verminkt bent, die zijn niet veel waard. Die zijn zeker bang, dat het wel eens lastig voor ze kan zijn, met je om te gaan. Dat ze eens iets zouden moeten doen of laten, voor jou. 't Zijn eigenlijk lafaards: ze durven alleen maar aan wat hun zelf ten goede komt. Je moet ze laten zien, dat je dezelfde kerel bent, al mis je wat van de buitenkant. De binnenkant is 't voornaamste, vergeet dat nooit: hart en geest. Die hèb je. Werk er mee. En zet je kop op.”

Op het witte doek stonden de twee jongens. Lévend. Hun woorden waren geen duffe boekenwoorden, geen onwaarschijnlijke bioscoop-avonturen, maar het was alles levende werkelijkheid. Om hen heen was het rumoer van het open zwembad, de durf van het echte brandende jongensleven. En tòch was het Huib, alsof hij zijn aandacht er niet meer bij kon bepalen. Wèl volgde hij met scherpziende ogen alles wat zich daar vóór hem afspeelde, maar terwijl hij meebeleefde, hoe Richard op school weer lust begon te krijgen in zijn werk, hoe hij met veel strijd en zelfbeheersing, met vallen en opstaan — steeds gesterkt en gesteund door de nieuwe vriendschap, die in zijn leven was gekomen als een verhelderend licht — er in slaagde, géén slachtoffer te worden van zijn ongeluk, maar hoe hij, zijn lichamelijke tekorten beheersend en overwinnend, ondanks de vele moeilijkheden, die eensdeels door medelijden, anderdeels door miskennen, telkens weer op zijn weg werden gelegd, flinker en flinker werd, tót ze hem eindelijk zagen als krachtig en energiek bedrijfsleider in een grote fabriek — terwijl hij dit alles intens meebeleefde, was er in Huib voortdurend, onder alle sympathie en bewondering door, een gevoel van onrust en zelfverwijt. Vóór het gelaat van Richard, zo lévend daar op het witte laken, schoof zich een ànder gezicht, een jongensgezicht met droeve, donkere ogen. Een schrander gezicht, maar lusteloos en vol verborgen verlangen. En telkens weer hoorde hij den vriend de woorden zeggen: „Die je links laten liggen omdat je wat verminkt bent, die zijn niet veel waard. Die zijn zeker bang, dat ze eens wat zouden moeten doen of laten, voor jou. Lafaards, die alleen maar aandurven wat hun zèlf ten goede komt.”

En het werd Huib, alsof hij zèlf werd uitgescholden. Het prikte hem. Lafaard ? Wie durfde dat tegen hem te zeggen ? Die kerel daar op het doek ? Lafaard ! Was je zo bang om een pretje te moeten opgeven voor je neefje ? Lafaard ! Ben je zo bang je op straat met Ferry te vertonen ? Lafaard ! Heb je het nog nooit eens aangedurfd hem mee te nemen naar je vrienden ? Als je tegen Lex gezègd had, dat hij bij je was, zou hij dan vandaag niet méé zijn gevraagd ? Maar je durfde het niet aan, ten aanzien van al de jongens een stotterend neefje te hebben met een bult ! Heb je hem wel eens ooit er iets van laten merken, dat je weet, dat hart en geest méér betekenen dan een rechte rug ? Of wist je dat misschien nog niet ? Hoe komt het toch, dat hij tegen jou het allermeeste stottert ? Hoe komt dat ?

Huib kreeg het warm. Alsof er in de atmosfeer om hem heen iets was, dat hem prikkelde en benauwde. Hij was tenslotte blij, toen het uit was. Met de anderen liep hij mee naar buiten. Een beetje spijtig bedacht hij, dat hij het allerlaatste deel van de film maar nauwelijks had gezien. Toch jammer. Verstrooid gaf hij antwoord, praatte hij mee met de anderen, maar hij kon zich niet losmaken onderwijl van de gedachte, dat nu in de huiskamer thuis Vader en Moeder zaten met Ferry. Alle drie lezen ? Of Moeder deed misschien een spelletje met hem ?

Aan de feestelijke kerstmaaltijd was hij ongewoon stil. De film werd luide besproken — het hinderde hem. Zijn blik bleef hangen aan de brandende kaarsen in de kamerhoek, waar een kerstboom een straling gaf van licht. Kèrstlicht. Dat was licht van liefde, licht dat door duisternissen heen kwam breken. Zo moest het tenminste zijn. Hij schoof onrustig heen en weer op zijn stoel. Wat mankeerde hem toch ! Straks zouden ze dansen en spelletjes doen rondom de boom. Maar thuis aan de tafel zat Ferry, met weemoedige ogen, die soms opeens zo konden blinken, als hij wat hoorde vertellen van nieuwe uitvindingen of zo. Een radiotoestelletje had hij zelf in elkaar gezet. Och, dat zou wel prutswerk zijn. Zou het ?

Na tafel was het opeens in hem beslist.

„Ik moet nu weg, zeg, ik heb een neefje te logeren, dat heb ik je vergeten te zeggen.” Lafaard, lafaard — het woord dreunde in zijn oren — de wáarheid durf je niet eens te zeggen, je hebt het niet vergeten

Lex keek verwonderd. „Wat vervelend zeg, waarom heb je 'm niet méégebracht ?”

Huib was al in de gang, liep de kamer weer in en nam haastig afscheid. „Ik . . ik kom wel eens met 'm.” In één gestrekte draf liep hij de tien minuten, die hem scheidden van zijn huis. Buiten adem belde hij. En meteen bleef hij luisterend staan. Speelde Moeder piano ? Hoe zou het binnen zijn ? Wat zouden ze zeggen ? In de gang nu hoorde hij duidelijker een hem welbekende kerstmelodie. En metéén wist hij, wát daarbinnen welkom zou zijn.

Vlug liep hij de trap op, en kwam terug, zijn viool in de hand.

Zacht opende hij de kamerdeur, was in enkele stappen bij de piano en begon de melodie mee te spelen.

Zijn vader keek op uit zijn boek. Uit zijn moeders ogen schoot een blik naar hem toe, die niets dan onverwachte maar gróte blijdschap was. Een gevoel van warmte stroomde door hem heen. Tegelijk zag hij, al spelende, het kerstboompje staan. Had Moeder dat voor Ferry gedaan ? Ze hadden er gewoonlijk geen, omdat hij toch haast aldoor uitgevraagd

werd. Gezellig was het hier, met die open haard. Dat kleine boompje was lang niet minder dan die grote bij Lex, eenvoudiger, maar échter. Alsof de kaarsen warmer straalden, nu er minder versiering was tussen het groen. Het licht viel juist op Ferry's hoofd. Gek eigenlijk, dat je kon spelen en de wóórden van de melodie met de klanken hoorde in je hoofd en onderwijl toch nog zoveel er bij kon denken en zien. Hij bewoog zijn strijkstok met grote aandacht en volgde de woorden: „Er zingt een liedje in mijn hart, zo blijde . . .”

Het liedje was uit. Het was of het naklonk in de kamer, naglansde op de gezichten. Niemand vroeg, hoe hij zo vroeg thuis was. „Nog wat?” vroeg Ferry alleen. „Hè ja.”

Ze speelden weer, het ene lied na het andere. En terwijl Huib naar den jongen keek, die daar zat bij het Kerstboomlicht, zag hij hoe de trieste uitdrukking uit de ogen verdween, hoe er een dromerig verlangen in kwam, dat sterker werd en sterker, hoe er iets viefs en levendigs in begon te komen. Net als bij Richard . . . „Moeder” zei Huib opeens, nadat ze wat gerust hadden en nu een stuk kerstkrans aten, „wat ik vanmiddag gezien heb, is een prachtige film voor Ferry. Mogen wij er morgen samen naar toe? Ik wil hem best nog eens zien. En ik kan het wel uit m'n spaarpot betalen, voor ons allebei.”

Ferry was opgesprongen van zijn stoel. „Jij en ik?” vroeg hij en hij stotterde niet. „Jij en ik, Huib, ik samen met jou?” Zijn ogen schitterden.

„Ja, wij samen. Het is een pracht-film, dat zul je zien. En ik zal je ook leren schaatsenrijden, er is fijn ijs. Je moet zoveel mogelijk alles gewoon doen, net als andere jongens, dat kan je best. Dat zul je morgen wel zien, in die film. Kan Ferry eigenlijk niet beter bij ons in huis komen, Moeder, dan bij die oud-tante?”

Er was een ogenblik van stilte. Een ogenblik, waarin iets ouds werd te niet gedaan, iets nieuws werd geboren. De twee jongens stonden naast elkaar. Moeder begon de uitgedoofde kaarsjes door nieuwe te vervangen. „We steken hem nog eens aan”, zei ze zacht, „omdat we zo blij zijn. Helpen jullie even?”

Ferry begon te helpen. Huib keek toe. Hij zag, hoe Vader en Moeder een blik wisselden, en hoe in die blik vreugde lag en bereidheid, van beiden. Vader óók, dacht hij, vader is er óók blij om. Dat is prettig.

Hij zag hoe Moeders hand even op Ferry's hoofd bleef rusten. „Ze neemt hem aan”, voelde hij, „als haar jongen. Ik ben niet jaloers, ik vind het

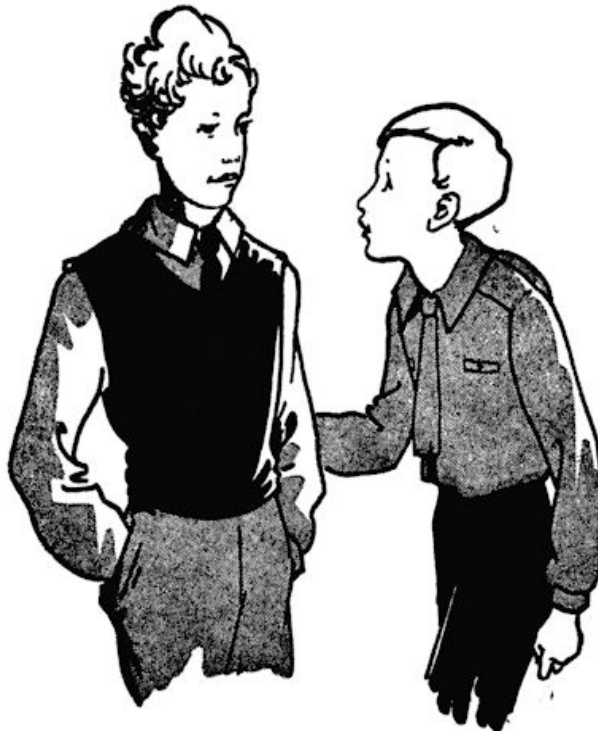

zacht opende hij de kamerdeur

heel goed." Hij hoorde hen samen praten, zachtjes : „Is het echt w-waár, Tante, gebeurt het ?" Kom ik nu misschien hiér in huis ?" Hij stottert niet, hij stottert háást niet, dacht Huib verwonderd, en hij hoorde Moeders antwoord : „Ja, m'n jongen, Ouwe Tante houdt zovéél van je, die vindt het vást wel goed."

En Huib voelde in zich iets dat hem nieuw was en vreemd : een bewogenheid, een mee opgenomen worden in het wel en wee van den ander, van Ferry. Hij keek naar het tengere, ineengedrongen kereltje — en de grote bult ergerde hem niet meer.

En sterk, zó sterk dat het hem was alsof hij het stellig zou kunnen, kwam de wens in hem op, voor Ferry iets te worden van het vele, dat die ander voor Richard was geweest

„Jij en ik Huib, ik samen met jou ?"